საიდუმლო სერობა და უფლის ცხოველმყოფელი საიდუმლოს დაფუძნება

სახარებაში მოთხრობილი ეპიზოდი, რომელიც უკავშირდება მაცხოვრის ვნების წინა ღამეს, საკმაოდ მნიშვნელოვანია საეკლესიო ცხოვრებაში, რადგან ამ ღამეს უფალმა თავისი მოციქულების გზით ეკლესიას უდიდესი საიდუმლო დაუწესა, რაც არის ქრისტეს ცხოველმყოფელ ხორცთან და სისხლთან ზიარება. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, საეკლესიო წიაღში ეს არის ცენტრალური საიდუმლო, რომლის მეშვეობითაც პირდაპირ თანავეზიარებით თავად უფალს. აქედან გამომდინარე, სახარებისეული ეს ეპიზოდი უაღრესად მნიშვნელოვანი და საყურადღებოა.

თავდაპირველად ძალზედ მოკლედ შევეხებით პასექის დღესასწაულის მნიშვნელობას ძველი აღთქმის ეკლესიაში, რადგან მაცხოვარი, აღასრულებდა რა ყოველივეს, რაც სჯულით იყო დადგენილი, საიდუმლო სერობის ღამეს სწორედ ძველი აღთქმის პასექის დღესასწაულს აღნიშნავდა მოციქულებთან ერთად, თუმცა განახლებული, ახალაღთქმისეული მნიშვნელობით. წმინდა მამათა განმარტებით, პასექი ქრისტიანული ზიარების წინასახეა. ეს დღესასწაული ისრაელიანთა ეგვიპტის ტყვეობიდან გამოხსნას უკავშირდება; ხოლო მაცხოვარმა თავისი ვნებით, დაფლვითა და აღდგომით არა მხოლოდ ისრაელი, არამედ კაცობრიობა გამოიხსნა ეგვიპტური ანუ ცოდვის ტყვეობიდან. იესო ქრისტე ამქვეყნიური ცხოვრებისას პასექს თავისი ვნების წინასახედ აღასრულებდა. სწორედ ამ დღესასწაულზე ჯვარცმით გაცხადდა მისი, როგორც ჭეშმარიტი საპასექო კრავის, მისია[1]. პასექის დღესასწაულზე კრავის შეწირვა სახე-სიმბოლო იყო მაცხოვრის მიერ გაღებული მსხვერპლისა.

როგორც წმინდა წერილი გვაუწყებს, კრავის გამორჩევა ნისანის ათ რიცხვში ხდებოდა და მეხუთე დღეს, თოთხმეტში, საღამოს, იკვლებოდა. ამ ხუთი დღის განმავლობაში აკვირდებოდნენ, ჰქონდა თუ არა კრავს რაიმე ფიზიკური ნაკლი (იხ. გამოს. 12, 3-6). იგი აუცილებლად მამალი უნდა ყოფილიყო. კრავი, უწყინარი ბუნებიდან გამომდინარე, წმინდა წერილის მიხედვით იქცა მაცხოვრის სახე-სიმბოლოდ, რის შესახებაც ესაია წინასწარმეტყველი ამბობს: „კაცი გზასა თჳსსა შესცთა და უფალმან მისცა იგი[2] ცოდვათა ჩუენთათჳს; **ხოლო იგი განბოროტებისა მისგან არა აღაღებს პირსა თჳსსა; ვითარცა ცხოვარი, კლვად მიიგუარა და ვითარცა ტარიგი წინაშე მრისუველისა, უჴმობელად დგა. ეგრეთ არა აღაღებს პირსა თჳსსა**“ (ეს. 53, 6-7).

პასექის დღესასწაული დაწესდა „ნისანის“ თვეში, რომელიც, თანამედროვე კალენდარული სისტემით, მარტის მეორე ნახევარსა და აპრილის პირველ ნახევარს

[1] გველესიანი 2014: 5.

[2] იგულისხმება განკაცებული ძე ღმერთი, მაცხოვარი ჩვენი იესო ქრისტე.

მოიცავს და სამოქალაქო კალენდრის თანახმად, მეშვიდე თვეს უიგივდებოდა. ღმერთის მითითებით, ეს თვე ისრაელის ისტორიაში გახდა პირველი თვე — კალენდარული სისტემის დასაწყისი: „ესე თთუე არს თქუენდა დასაბამად თთუეთა, პირველი არს ესე თქუენდა თთუეთა შინა წელიწდისათა“ (გამოს. 12, 2). ეს გამოწვეული იყო იმით, რომ ღვთივრჩეული ერის კალენდარული წელი სწორედაც ყველაზე მნიშვნელოვანი დღესასწაულით უნდა დაწყებულიყო. საინტერესოა ისიც, რომ ხსენებულ თვეს თავისი სულიერ-სიმბოლური დატვირთვაც ჰქონდა. უკვე ახალი იუდაური კალენდრის ნისანის თვე გაზაფხულის დასაწყის პერიოდს ემთხვევა, სწორედ იმ დროს, როდესაც ბუნება იწყებს, ასე ვთქვათ, გამოღვიძებას და მცენარეთა სახით ახალი სიცოცხლის წარმოშობას უკავშირდება. ეს კი, ერთი მხრივ, მიანიშნებდა იმაზე, რომ განთავისუფლდა რა ისრაელი ეგვიპტური მონობისაგან, ახალი ცხოვრება უნდა დაეწყო, ხოლო მეორე მხრივ, მოასწავებდა ახალი სჯულის, ქრისტიანული სარწმუნოების დაფუძნებას.

თავად ის ფაქტიც, რომ საპასექო კრავის სისხლი ორივე წყირთლზე[3] და კარის ზღურბლზე უნდა ეცხოთ (იხ. გამოს. 12, 7), დაკავშირებულია მაცხოვრის მიერ ჯვარზე დათხეულ სისხლთან; რადგან საპასექო კრავის დაკვლის ღამეს რომელი სახლის კარზეც (ორივე წყირთლსა და ზღურბლზე) სისხლი იქნებოდა ნაცხები, მას უფლის ანგელოზი გვერდს აუვლიდა და, შესაბამისად, კონკრეტული ოჯახიც ღვთის რისხვას გადაურჩებოდა; სხვაგვარად რომ ვთქვათ, იმ სახლის მაცხოვრებლები წარწყმედისაგან იხსნებოდნენ. ასევეა ახალ აღთქმაშიც: ადამიანი, რომელზეც გამოსახული იქნება ჯვარი, რომელსაც მაცხოვარმა საკუთარი სისხლი სცხო, ასცდება წარწყმედასა და საუკუნო სატანჯველებს.

როგორც დასაწყისში აღვნიშნეთ, მაცხოვარმა აღასრულა პასექი მოწაფეებთან ერთად, რათა, ერთი მხრივ, ეჩვენებინა, რომ არ ეწინააღმდეგება მოსეს სჯულს, ხოლო მეორე მხრივ, რათა დაეფუძნებინა ჭეშმარიტი საიდუმლო, რომლის წინასახეც გახლდათ ძველი აღთქმის პასექი.

აქ საინტერესოა ერთი მნიშვნელოვანი დეტალი: საიდუმლო სერობის ღამე, როგორც განმმარტებლები გვაუწყებენ, ეს იყო ნისანის თვის მეთოთხმეტე დღე, როდესაც იკვლებოდა საპასექო კრავი[4]. ხოლო მათე და მარკოზ მახარებლები საიდუმლო სერობის ღამეს უცომოების პირველ დღეს უწოდებენ: „ხოლო პირველსა მას დღესა უცომოებისასა“ (მათ. 26, 17; მარკ. 14, 12). უშუალოდ პასექისა (როდესაც კრავი იკვლოდა) და უცომოების დასაწყისი დღე კი ორი სხვადასხვა დღესასწაული იყო[5]. მართლაც, როგორც მოსეს სჯული გვამცნობს, საპასექო კრავი იკვლებოდა ნისანის თვის მეთოთხმეტე დღეს, ხოლო უცომოება იწყებოდა მეთხუთმეტე დღეს და

[3] „წყირთლი“ არის — კარის ამყოლი, კარის ვერტიკალურად აღმართული კიდე.
[4] блаженный Иероним Стридонский, Толкование на Евангелие по Матфею, https://azbyka.ru/otechnik/Ieronim_Stridonskij/tolkovanie-na-evangelie-po-matfeju/26
[5] Толковая Библия 2009: 524.

გრძელდებოდა შვიდი დღის განმავლობაში (ლევიტ. 23, 5-6). აქედან გამომდინარე, თუკი საიდუმლო სერობის ღამე იყო დღე, როდესაც საპასექო კრავი იკვლებოდა, მაშინ, ბუნებრივია, პირდაპირი გაგებით, უცომოების პირველი დღე ვერ იქნებოდა. წმ. იოანე ოქროპირი ამ ადგილს შემდეგნაირად ხსნის: უცომოების პირველ დღეში მახარებელი წინა დღეს (ანუ უშუალოდ პასექს) გულისხმობს, როდესაც კრავი იკვლებოდა, რადგან წესი იყო მწუხრიდან მეორე დღის ათვლისა[6]. ამასვე იმეორებს ნეტ. თეოფილაქტე ბულგარელი და ამბობს: ვფიქრობ, უცომოების პირველ დღეს მახარებელი უცომოების წინა დღეს უწოდებს[7]. წმ. იოანე ოქროპირი თავის მსჯელობას ამყარებს კონკრეტულ დღეზე ლუკა მახარებლის სიტყვებით და ბრძანებს: სხვა მახარებელი ამბობს: „მოიწინეს დღენი იგი უცომოებისანი, ოდეს ღირდა პასქაჲ იგი დაკლვად“ (ლუკ. 22, 7). ეს ნიშნავს, რომ მოიწია მწუხრი, როდესაც მათი დღესასწაული სრულდებოდა[8]. საიდუმლო სერობის დღეს რომ კრავის დაკლვის დღე იყო, ამას თავად მარკოზ მახარებელიც ამოწმებს, როდესაც ხსენებულ სიტყვებს: „და პირველსა მას დღესა უცომოებისასა“, ამატებს: „ოდეს პასექსა მას დაჰკლვიდეს“ (მარკ. 14, 12). ვფიქრობთ, ეჭვს აღარ ტოვებს ის საკითხი, რომ საიდუმლო სერობის ღამე ვერანაირად ვერ იქნებოდა უცომოების დღის დასაწყისი, ანუ ნისანის თვის მეთხუთმეტე დღეს; არამედ გარკვევითაა მითითებული, რომ ეს იყო კრავის დაკლვის დღე. ამ ყოველივეს უცხადესაც ამოწმებს იოანე მახარებლის სიტყვები, როდესაც ამბობს: „და უწინარეს დღესასწაულისა მის პასექისა იცოდა იესუ, რამეთუ მოიწია ჟამი მისი“, და ოდნავ ქვემოთ ამატებს: „და ვითარცა სერობაჲ იგი იყო“ (ინ. 13, 1-2). იოანე ღვთისმეტყველის სახარებიდან ნათლად გამოჩნდა, რომ პასექის დღესასწაულის უწინარესი ეს არის დღესასწაულის დილის პერიოდი (ყოველ შემთხვევაში, უდაოდ მწუხრამდე), ხოლო როდესაც დადგა მწუხრი, ძველი ქართული ტერმინით რომ ვთქვათ, მიმწუხრი, მაშინ დაიკლვოდა საპასექო კრავი. შესაბამისად, სერობა იყო სწორედ დღესასწაულის მიმწუხრების პერიოდში და ვერანაირად – უცომოების დასაწყისი.

იოანე მოციქულის სახარებიდან ჩვენთვის ცნობილია, რომ მაცხოვარმა, ვიდრე უშუალოდ უდიდესი საიდუმლოს შესახებ განუცხადებდა მოციქულებს, მათ ფეხები დაჰბანა. მოციქულებს შორის იუდაც იყო: „აღდგა სერობისა მისგან და დადვა სამოსელი თჳსი და მოიღო არდაგი და მოირტყა იგი. და მოიღო წყალი და შთაასხა საბანელსა მას და იწყო ბანად ფერჴთა მოწაფეთა თჳსთა და წარჰჴოცდა არდაგითა მით, რომელი მოერტყა“ (ინ. 13, 4-5). ამით ქრისტემ მოციქულებს უჩვება უდიდესი მსახურებისა და ძალისმიერი მოღვაწეობის გზა, კერძოდ, ის, რომ ყოველი ადამიანი, განსაკუთრებით ის, ვისაც საღვთო სიტყვის ქადაგება ევალებოდა, სიმდაბლიდან გამომდინარე უნდა ემსახურებოდეს სხვებს. დიდი ხუთშაბათის მსახურებისას

[6] ოქროპირი, II, 2014: 420.

[7] თეოფილაქტე ბულგარელი 2005: 236.

[8] ოქროპირი, II, 2014: 420.

ეკლესიაში ვისმენთ: მოწაფეთა უჩუენებს დღეს სიმდაბლისა სახესა მეუფე და ღრუბელთა მიერ ცისა შემმოსელი მოირტყამს არდაგსა, მოიდრეკს მუხლთა, მოწაფეთა დაჰბანს ფერჴთა, რომლისა ხელთა შინა არს ყოველი სული". წმ. იოანე ოქროპირისა და ნეტ. თეოფილაქტე ბულგარელის განმარტებით, მაცხოვარი ჯერ იუდას ბანს ფეხებს და შემდეგ მიდის პეტრესთან[9]. შესაძლოა ეს გამოწვეული იყო იმით, რომ მაცხოვარი, უწყის რა იუდას განდგომილების შესახებ, ცდილობს ყველაზე ადრე და რაც შეიძლება სწრაფად, სწორედ იუდას, როგორც უსუსტეს ჭურჭელს, უჩვენოს სიმდაბლის მაგალითი. ხოლო შემდეგ პეტრესთან მივიდა, რათა, - წმ. იოანე ოქროპირის განმარტებით, - მის მაგალითზე შეიმეცნონ სხვა მოციქულებმა, რომ არ არის საჭირო შეწინააღმდეგება[10]. ვერ მისწვდა რა თავიდან პეტრე მოციქული მაცხოვრის ქმედების მიზანდასახულობას, გაკვირვებულმა შესძახა: „უფალო, შენ დამბან-ა ფერჴთა ჩემთა?" (ინ. 13, 6) პეტრე მოციქულის გაურკვევლობას მაცხოვრის პასუხიც ცხადყოფს: „რომელსა მე ვიქმ, არა იცი აწ, ხოლო სცნა ამისა შემდგომად" (ინ. 13, 7). წმ. იოანე ოქროპირის განმარტებით, ეს მოხდებოდა მაცხოვრის მკვდრეთით აღდგომისა და ამაღლების შემდგომ, როდესაც სულიწმინდის მადლით აღვსებული მოციქულები სამოღვაწეო სარბიელს დაადგებოდნენ[11]. თუმცა პეტრე მოციქული არ დაცხრა და კვლავ შეეცადა წინ აღდგომოდა მაცხოვრის სურვილს, როდესაც უთხრა: „არა დამბანნე ფერჴნი უკუნისამდე" (ინ. 13, 8). მაშინ ქრისტემ მკაცრად მიანიშნა, რომ თუკი ახლა არ შეწყვეტდა წინააღმდეგობას, არ ექნებოდა მასთან წილი (ინ. 13, 8). ეს კი ნიშნავდა იმას, რომ იგი მოიკვეთებოდა სამოციქულო წიაღიდან. რადგან განბანვა იყო ძველი აღთქმის მღვდლების სულიერ-ზნეობრივი განწმენდის სიმბოლო, და თუკი პეტრე მოციქული უარს იტყოდა განბანვაზე და სულიერად არ განიწმინდებოდა ქრისტეს მიერ, მაშინ ის ვერანაირად ვერ იქნებოდა მაცხოვრის თანამოღვაწე სახარების ქადაგებაში[12]. თუმცა, სხვებისგან განსხვავებით, მოციქულებს (იუდას გამოკლებით) არ სჭირდებოდათ სრულად განბანვა, რადგან მათი გონება, მათი გულები უკვე განწმენდილი იყო ქრისტესთან მყოფობითა და მისი შეწყნარებით. წმ. იოანე ოქროპირის განმარტებით, მოციქულთა განბანილობა იმაზე კი არ მიუთითებდა, რომ ისინი ცოდვებისგან სრულად განთავისუფლებულნი იყვნენ, არამედ იგულისხმებოდა მათი იუდეველთა საცთურისგან განკრძალულობა და, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, საღვთო სიტყვის შეწყნარება[13]. მაგრამ, იყვნენ რა მოციქულები გონებრივად განწმენდილნი, სამოციქულო მოღვაწეობაში წარმატებისათვის მათ ესაჭიროებოდათ განმტკიცება და სრულქმნა, რაც დაკავშირებული იყო ფეხების განბანასთან. ამ ყოველივეს გამო

[9] ოქროპირი, II, 1993: 187.
[10] ოქროპირი, II, 1993: 187.
[11] ოქროპირი, II, 1993: 188.
[12] Епископ Михаил (Лузин), Толкование на Евангелие от Иоанна, https://azbyka.ru/otechnik/Mihail_Luzin/tolkovanie-na-evangelie-ot-ioanna/13
[13] ოქროპირი, II, 1993: 188.

მაცხოვარი პეტრეს პასუხობს: „განბანილსა მას არა უჴმს, გარნა ფერჴნი ხოლო დაბანად, რამეთუ ყოვლად წმიდა არს იგი, და თქუენცა წმიდა ხართ, არამედ არა ყოველნი“ (ინ. 13, 10). ქრისტეს ამ მანუგეშებელ სიტყვებში, რომ მოციქულები უკვე განწმენდილნი იყვნენ და ამიტომაც არ საჭიროებდნენ სრულ განბანვას, მაინც გამოკრთა ერთი მეტად შემაძრწუნებელი ცნობა, რომ არის მათში ვიღაც, ვისაც განწმენდილობა აკლია. წმ. იოანე ოქროპირი გაკვირვებით საუბრობს იუდას საქციელზე და ამბობს, რომ მიუხედავად ამდენი შეწევნისა და ამდენი გაფრთხილებისა, მან მაინც ვერ შეიგონა და უარი არ თქვა უკეთურ ქმედებაზე[14].

ამის შემდეგ, როგორც მახარებლები გვაუწყებენ, დასხდნენ რა სერობისთვის განმზადებულ ტრაპეზთან, მაცხოვარმა გამცემის შესახებ ღიად აუწყა მოციქულებს: „და ვითარცა შემწუხრდა, ინაჯით-ჯდა იესუ ათორმეტთა მათ თანა. და ვითარცა ჭამდეს იგინი, ჰრქუა იესუ: ამენ გეტყჳ თქუენ: ერთმან თქუენგანმან მიმცეს მე“ (მათ. 26, 20-21). წმ. იოანე ოქროპირის თქმით, იმდენად დიდი და განუზომელია მაცხოვრის სიყვარული, რომ ინდობს იუდას და პირდაპირ არ ასახელებს მას გამცემად, არამედ ამბობს: „ერთმან თქუენგანმან მიმცეს მე“, რითაც მას სინანულისკენ მოუწოდებს[15]. მიუხედავად იმისა, რომ იესო ქრისტე უკან დახევისა და საკუთარი განაზრახის უარყოფის გზას უჩვენებს, იუდას გული მაინც სისასტიკემ მოიცვა. ამიტომ, რადგანაც რბილი და დაფარული შეგონება არ შეიწყნარა იუდამ, ამის შემდეგ უკვე, რათა შეშინდეს და დაფიქრდეს თავის უკეთურ გულისთქმაზე, ამხელს მაცხოვარი და ამბობს: „ძე სამე კაცისაჲ წარვალს, ვითარცა წერილ არს მისთჳს, ხოლო ვაჲ კაცისა მის, რომლისა მიერ ძე კაცისაჲ მიეცეს. უმჯობეს იყო მისა, არა თუმცა შობილ იყო კაცი იგი“ (მათ. 26, 24). წმ. იოანე ოქროპირი ამ ადგილს შემდეგნაირად განმარტავს: „ზოგიერთი უგუნური ამბობს: თუკი დაწერილი და განჩინებული იყო, რომ ქრისტე ჯვარს უნდა ეცვას, მაშინ რაღატომ ითვლება იუდა შემცოდედ, რადგან მან წერილის სიტყვები აღასრულა? მაგრამ სინამდვილეში იუდამ ეს იმისთვის კი არ მოიმოქმედა, რათა წერილის სიტყვები აღსრულებულიყო, არამედ თავისი უკეთური განზრახვითა და ვერცხლისმოყვარეობის გულისთქმით მოწყლულმა ჩაიდინა ეს უსჯულო საქმე[16]. მართლაც, წმინდა წერილში წინასწარმეტყველებითად არა ერთ ადგილას იყო უწყებული მაცხოვრის ჯვარცმისა და სიკვდილის შესახებ, მაგრამ ამით დამნაშავე ბრალეულობისგან ვერ განთავისუფლდება. ქრისტე ჯვარზე უნდა აღსრულებულიყო ადამიანთა გამოხსნისათვის, ეს გარდაუვალი იყო, რადგან თავად ისურვა, სწორედ ამას ნიშნავს: „ძე სამე კაცისაჲ წარვალს, ვითარცა წერილ არს მისთჳს“. მაგრამ ვაი იმ კაცს, ვისი ხელითაც მოხდებოდა უფლის გაცემა, რადგან მან საკუთარ თავს საუკუნო წარწყმედა განუმზადა. წმ. იოანე ოქროპირის თქმით, რათა არ ეფიქრა ვინმეს, რომ

[14] უდაბნოს მრავალთავი 1994: 192.
[15] ოქროპირი, II, 2014: 421.
[16] ოქროპირი, II, 2014: 423.

იუდა დამნაშავე კი არა, არამედ თანაშემწე და განგებულების მსახური გახდა, ამიტომაც იტყვის: „ვაჲ კაცისა მის, რომლისა მიერ ძე კაცისაჲ მიეცეს. უმჯობეს იყო მისა, არა თუმცა შობილ იყო კაცი იგი“ (მათ. 26, 24)[17].

იუდას საბოლოო გადაწყვეტილება და მისი უგუნურება გამოჩნდა მაშინ, როცა უკვე უტიფრად ჰკითხა მაცხოვარს: „ნუუკუე მე ვარ, მოძღუარ?“ (მათ. 26, 25). ნეტ. იერონიმეს განმარტებით, მოციქულები დამწუხრებულები ეკითხებიან: „ნუუკუე მე ვარ?“ რათა დუმილს არ ეჩვენებინა, თითქოს ისინი იყვნენ გამცემნი. აი, იუდაც იმავე მიზეზის გამო ეკითხება, რათა ყუდარღება მასზე არ შეჩერდეს[18]. მაცხოვარი კი კიდევ ერთხელ უჩვენებს თავის ძალმოსილებას იუდას და მიახვედრებს, რომ მისთვის დაფარული არაფერია: „ჰრქუა მას იესუ: შენ სთქუ“ (მათ. 26, 25).

ყოველივე ამის შემდეგ, მაცხოვარი მოციქულების ყურადღებას მთავარზე მიაპყრობს. ახლა აუწყებს საიდუმლოზე, რომელიც ქრისტიანულ ეკლესიაში განუწყვეტლად უნდა აღესრულებოდეს. მახარებლები მოგვითხრობენ: „და ვითარცა ჭამდეს იგინი, მოიღო იესუ პური და ჰმადლობდა და განტეხა და მისცა მოწაფეთა თჳსთა და ჰრქუა: მიიღეთ და ჭამეთ, ესე არს ჴორცი ჩემი. და მოიღო სასუმელი და ჰმადლობდა და მისცა მათ და თქუა: სუთ ამისგან ყოველთა, ესე არს სისხლი ჩემი ახლისა აღთქუმისაჲ მრავალთათჳს დათხეული მისატევებელად ცოდვათა“ (მათ. 26, 26-28). იმის შესახებ, თუ რისთვის აღასრულა მაცხოვარმა ეს საიდუმლო პასექის დროს, წმ. იოანე ოქროპირი გვაუწყებს: რათა ამ ყველაფრიდან შევიცნოთ, რომ იგი არის ძველი აღთქმის სჯულმდებელი და რომ ძველ სჯულში აღწერილი საქმეები წინასახეა ახალაღთქმისეული მოვლენებისა. ამიტომაც სწორედ იმ დროს, როდესაც ძველი აღთქმის პასექი სრულებოდა, მან აღასრულა ჭეშმარიტი პასექი. ხოლო მწუხრი უკანასკნელი ჟამის სახე იყო, როდესაც საღვთო განგებულებით ძე ღმერთი ადამიანთა გამოსახსნელად განკაცდა[19]. ამიტომაც მწუხრის ჟამს აზიარა მოციქულები ცხოველმყოფელ საიდუმლოს, რადგან ეს იყო ძველი ადამიანის ცხოვრების მიწურული, სხვაგვარად რომ ვთქვათ, სიკვდილისა და ჯოჯოხეთის მეუფების დასასრული.

როდესაც მაცხოვარი პურის მიღებისას „ჰმადლობდა“ – ამით გვასწავლა თუ როგორ უნდა აღესრულოს ეს საიდუმლო; გვიჩვენა, რომ ქრისტე ნებით მიდის სატანჯველად, რითიც მიგვითითა ყოველგვარი განსაცდელის მადლობით დათმენაზე. იგი აუქმებს იუდეველთა უმთავრეს დღესასწაულს და მოუწოდებს მათ საიდუმლო სერობისაკენ და ამბობს: „მიიღეთ და ჭამეთ, ესე არს ჴორცი ჩემი“ (მათ. 26, 26). მაცხოვრის სიტყვები მოციქულებს შეაგონებდნენ: ეს არის არა ის ხორცი, რომელსაც საპასექო კრავისგან იღებდით და რომელიც უბრალოდ შეგახსენებდათ

[17] ოქროპირი, II, 2014: 423.

[18] блаженный Иероним Стридонский, Толкование на Евангелие по Матфею, https://azbyka.ru/otechnik/Ieronim_Stridonskij/tolkovanie-na-evangelie-po-matfeju/26

[19] ოქროპირი, II, 2014: 430.

ღვთის გულმოწყალებას ეგვიპტური ტყვეობიდან თქვენი გამოხსნით, არამედ ეს არის ჩემი, იესო ქრისტეს ხორცი, რომელიც განგწმენდთ ყოველგვარი ბოროტებისგან და საშუალებას მოგცემთ ღვთის შვილობის პატივი დაიმკვიდროთ. ასევეა ჩემი სისხლიც; ეს არის არა უბრალოდ საპასექო კრავის სისხლი, რომელიც კარის ორივე წყირთლსა და ზღურბლზე უნდა გეცხოთ და რითაც აირიდებდით კონკრეტულ განსაცდელს, არამედ ეს არის უწმინდესი სისხლი, რომელიც კი ოდესმე დაღვრილა მიწაზე; ეს არის სისხლი, რომელიც არა სახლის კარს, არამედ ადამიანთა გულებს უნდა ეცხოს.

ამასთან, ეს არის არა სახეობრივი, არამედ ჭეშმარიტად ხორცი და სისხლი. წმ. იოანე დამასკელი ამის შესახებ ბრძანებს: „ეს პური და ღვინო არ არის სახე ქრისტეს სხეულისა და სისხლისა (ნუ მოხდება ეს!), არამედ - თვით განღმრთობილი სხეული უფლისა, თქმულია რა თავად უფლის მიერ: ეს არის ჩემი სხეული“ და არა – სახე სხეულისა. ასევე, ითქვა „სისხლი“ და არა — სახე სისხლისა. უფრო ადრე იუდეველებსაც უთხრა მან: „უკუეთუ არა სჭამოთ ჴორცი ძისა კაცისაჲ და ჰსუათ სისხლი მისი, არა გაქუნდეს ცხორებაჲ თავთა შორის თქუენთა... რამეთუ ჴორცი ჩემი ჭეშმარიტი საჭმელი არს, და სისხლი ჩემი ჭეშმარიტი სასუმელი არს“ (ინ. 6, 53, 55). და კიდევ: „რომელი ჭამდეს ჩემგან, იგიცა ცხონდეს ჩემ მიერ“ (ინ. 6, 57)[20].

მაცხოვარმა საბოლოოდ აუწყა მოციქულებს, რომ ახალი საიდუმლო, რომელიც სერობის დროს დააწესა, პირდაპირ დაკავშირებულია მის ჯვარცმასთან და მკვდრეთით აღდგომასთან, რადგან უფლის ხორცი და სისხლი, რომელნიც მოციქულებს უწილადა, რომელთა შორის იყო იუდაც, არის ჯვარცმული და მკვდრეთით აღმდგარი სხეული და სისხლი. ამიტომაც ეუბნება: „არღარა ვსუა მე ამიერითგან ნაყოფისაგან ამის ვენაჴისა, ვიდრე მუნ დღედმდე, რაჟამს-იგი ვსუა თქუენ თანა ახალი სასუფეველსა მამისა ჩემისასა“ (მათ. 26, 29), რითაც მიანიშნა, რომ ჯვარზე სიკვდილი უკვე მოახლოებული იყო და მანამდე აღარ იგემებდა ვენახის ნაყოფისგან, ვიდრე არ აღდგებოდა მკვდრეთით. წმ. იოანე ოქროპირის თქმით, სიტყვები: „რაჟამს-იგი ვსუა თქუენ თანა სასუფეველსა მამისა ჩემისასა“, გულისხმობს სიკვდილის შემდგომ მკვდრეთით აღდგომას[21].

წმ. ნიკოდიმოს მთაწმინდელი ზიარების შესახებ ამბობს: ყველაზე განსაკუთრებული წყალობა ღმერთმა ხილულად ევქარისტიის საიდუმლოში განუცხადა ადამიანს. ამ საიდუმლოში იგი თითოეულ ადამიანს თავის მაცხოვნებელ ხორცსა და სისხლს აძლევს, რათა მათი სულები განიღმრთოს. როგორი სიმდიდრე და სიკეთეა ჩვენთვის და რამდენად დიდია იუდას სიბრმავე, რომელიც თანაზიარი იყო საიდუმლოსი, მაგრამ მაინც არ შეიძრა. წმ. იოანე დამასკელის თქმით, ეს საიდუმლო „მიღებად“ ითქმის, რადგან მის მიერ საკუთარ პიროვნებაში თავად ღმერთს ვიღებთ; „ზიარებად“ იწოდება, რადგან მისით თანაზიარნი ვხდებით იესო ქრისტესი“. მოკლედ

[20] დამასკელი 2000: 435.
[21] ოქროპირი, II, 2014: 432.

რომ ვთქვათ, ზიარება თავის თავში გულისხმობს უფლის შობას, ადამიანთა შორის ცხოვრებას, მის ვნებასა და სიკვდილს, ჯოჯოხეთში ჩასვლას, აღდგომას, ამაღლებას, მამის მარჯვენით ჯდომასა და მის მეორედ მოსვლასაც[22].

და ბოლოს, წმინდა ზიარების გზით მაცხოვარი ჩვენში მარადიული სიცოცხლის თესლს აბნევს, როგორც თავად მან ბრძანა: რომელი ჭამდეს ჴორცსა ჩემსა და სუმიდეს სისხლსა ჩემსა, აქუნდეს ცხორებაჲ საუკუნოჲ და მე აღვადგინო იგი უკუანაჲსკნელსა მას დღესა (ინ. 6, 54).

[22] წმ. მამათა ქადაგებანი 2006: 55.

გამოყენებული ლიტერატურა

1) ახალი აღთქუმაჲ უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი, მეცნიერულად დადგენილი ტექსტი წმინდა ექვთიმე და გიორგი მთაწმინდელთა რედაქციებისა, თბილისი, 2009.
2) ბიბლია, ყველა არსებული რედაქციისა და ნუსხის მიხედვით გამოსაცემად მოამზადა და სქოლიოები დაურთო ედიშერ ჭელიძემ, „ალილო“, თბილისი, 2015.
3) გველესიანი 2014 – გიორგი გველესიანი, პასექი ძველი აღთქმის ეკლესიაში, რედ. ირაკლი ორჟონია, „ალილო“, თბილისი, 2014.
4) დამასკელი 2000 – წმ. იოანე დამასკელი, მართლმადიდებლური სარწმუნოების ზედმიწევნითი გადმოცემა, ძველი ბერძნულიდან თანამედროვე ქართულზე თარგმნა, შესავალი და შენიშვნები დაურთო ედიშერ ჭელიძემ, ტომის რედ. ნინო მელიქიშვილი, თბილისის სასულიერო აკადემიის გამომცემლობა, თბილისი, 2000.
5) თეოფილაქტე ბულგარელი 2005 – ნეტ. თეოფილაქტე ბულგარელი, მათეს სახარების კომენტარები, ძველი ბერძნულიდან თარგმნა, შესავალი და შენიშვნები დაურთო გვანცა კოპლატაძემ, საქართველოს საპატრიარქოს გამომცემლობა, თბილისი, 2005, საქართველოს ეკლესიის კალენდარი 2006.
6) ოქროპირი, II, 2014 – წმ. იოანე ოქროპირი, თარგმანებაჲ მათეს სახარებისაჲ, თარგმანი წმ. ეფთვიმე მთაწმიდელისა, წიგნი II, ტექსტი უძველესი ხელნაწერების მიხედვით მოამზადეს ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ლაბორატორია „ორიონის“ თანამშრომლებმა, რედ. მზ. შანიძე, „ბეთანია“, თბილისი, 2014.
7) ოქროპირი, II, 1993 – წმ. იოანე ოქროპირი, განმარტება იოანეს სახარებისა, თარგმანი წმ. ექვთიმე მთაწმიდელისა, ნაწილი II, ტექსტი უძველესი ხელნაწერების მიხედვით მოამზადეს: ზურაბ სარჯველაძემ, ლელა ალექსიძემ, ნინო დობორჯგინიძემ, დარეჯან თვალთვაძემ, მანანა მაჩხანელმა, ლელა ნიჟარაძემ, ნანა შუღლაძემ, თამარ ცოფურაშვილმა, რედ.: მზ. შანიძე, ზ. სარჯველაძე, „მერკური“, 1993.
8) უდაბნოს მრავალთავი 1994 – უდაბნოს მრავალთავი, ტექსტი გამოსაცემად მოამზადეს: ლ. ბარამიძემ, კ. დანელიამ, რ. ენუქაშვილმა, ი. იმნაიშვილმა, ლ. კიკნაძემ, მ. შანიძემ და ზ. ჭუმბურიძემ, აკაკი შანიძისა და ზურაბ ჭუმბურიძის რედაქციით, თბილისი, 1994.
9) წმ. მამათა ქადაგებანი 2006 – წმ. მამათა ქადაგებანი, მთარგმენლი დეკანოზი არჩილ მინდიაშვილი, რედ. ს. გოგინაშვილი, თბილისი, 2006.

10) Толковая Библия 2009 – Толковая Библия, или Комментарии на все книги Св. Писания Ветхого и Нового Завета под редакцией проф. А. П. Лопухина, в семи томах, Новый Завет, т. VI, Москва, 2009.
11) Блаженный Иероним Стридонский, Толкование на Евангелие по Матфею, https://azbyka.ru/otechnik/Ieronim_Stridonskij/tolkovanie-na-evangelie-po-matfeju/26
12) Епископ Михаил (Лузин), Толкование на Евангелие от Иоанна, https://azbyka.ru/otechnik/Mihail_Luzin/tolkovanie-na-evangelie-ot-ioanna/13